

יש גבול

מוסר) השופט משה לנדוי, שהזהיר את ברק ואת בית המשפט העליון מפני הנטייה לרכז כוח שלטוני במערכת המשפט, באומרו: "זה בעיני לא נכון. זה מוליך למבוי סתום. כי בית המשפט נכנס לתוך מים עמוקים מדי. לתוך ביצה טובענית של דעות ואמונות פוליטיות. והדבר הזה מסוכן הן למדינה והן לבית המשפט".

בהמשך מדבר לנדוי על כך שבית המשפט מגלה "התנשאות ויומרונות", וכי השופטים "הוכשרו לשפוט, לא לשלוט... יש פה כר" סוּם ברעיון של הפרלמנט כריבון. יש פה הצבה של בית המשפט מעל הפרלמנט".

שנים אחדות לאחר מכן פרסם המלומד האמריקאי, ריצ'רד פוזנר, ביקורת על ספר של אהרן ברק ודיבר על "פירטיות משפטית". לכל אלה ניתן לצרף את מה שמתרחש בתחום המינויים לבתי המשפט, כאשר קשה לומר שהתנהגות חלקם של השופטים המעורבים בהליך מעורר כבוד.

אנו זקוקים לבית משפט חזק הנהנה מאמון הציבור. אולם לשם כך נדרש שבית המשפט יכיר בגבולות סמכותו, יימנע מלפלוש לתחומן של הרשויות האחרות, ויצמצם את נוכחותו בתקשורת. חשבון נפש נדרש לא רק מהפוליטיקאים - גם מהעומדים בראשות מערכת המשפט.

כללי האתיקה לשופטים, שפרסמה הנשיאה ביניש, קובע: "שופט יימנע מהביע בפומבי דעה בעניין שאינו משפטי בעיקרו והשנוי במחלוקת ציבורית" (כלל 18); "שופט אומר דברו בפסקי דין ובהחלטות. על דרך הכלל אין שרפט מתראיין ואין הוא מוסר מידע לתקשורת" (כלל 39א); "שופט יימנע מהופעה או מראיון באמצעי התקשורת". הופעה כזו תהיה רק באישור נשיא בית המשפט העליון. הופעת הנשיאה ביניש אתמול בתקשורת הינה אפשרית באופן טכני, אך איננה במקומה. בתקופת שמגר והנשיאים שקדמו לו, לא היינו עדים להתבטאויות כאלה בתקשורת.

השאלה הניצבת בפני בית המשפט היא האם יש מקום רק לביקורת על הזולת או שמא ראוי גם לעשות חשבון נפש? האם טוב הדבר ש"הכל שפיט" ומהו המחיר של כניסת בית המשפט לנושאים החורגים מתחומו? צריך גם לשאול מה תהיה התגובה להתקפה של הנשיאה ביניש על פוליטיקאים, ועל חברי הכנסת וכיצד יתּרמו דברים אלה והתגובה שתבוא עליהם למעמד בית המשפט?

לפני כ-11 שנים, בתקופת נשיאותו של אהרן ברק, התפרסם ב"הארץ" ראיון עם נשיא העליון (בדי

